

Čez nekaj dni poromamo spet k obeležjem in gomilam, da prižgemo svečke in položimo krizanteme na beli kamen v spomin in zahvalo na vse znane in neznanе junake, ki spijo pod rušo svojih večni sen...

Pa k svojim dragim pojdemo, s katerimi smo nekoč delili radost in srečo tega sveta, da jim v trenutku spomina in zbranosti rečemo: Hvala vam za ta prelestni čudež življenja!

Življenje in smrt! Kako skrivnostni in nikoli do konca doumljeni besedi! Izživeti in doživeti!

Komemoracije ob dnevu mrtvih bodo 31. oktobra 1984 po že ustaljenem razporedu:

Javorski pil	ob 14.30	— sodeluje godba
Velika Štanga	ob 16.00	— sodeluje godba
Litija	ob 17.00	— sodeluje godba in Lipa
Sava	ob 18.00	— sodeluje godba
Velika Kostreznica	ob 17.00	— sodeluje Zvon
Šmartno	ob 16.00	— sodeluje Zvon
Jevnica	ob 16.30	— sodeluje KUD Jevnica
Kresnice	ob 18.00	

Na Vačah in Polšniku bo komemoracija 1. novembra ob 11. uri.

Krajevne skupnosti, ki niso navedene v tem razporedu, naj same organizirajo komemoracije pred pomniki ali grobišči NOB v krajevni skupnosti ob primernem času in dnevu. Krajevna skupnost Stangarske Poljane pa naj sodeluje v komemoraciji v Šmartnem ali v Veliki Štangi.

Obisk Andreja Brvarja, predsednika RK ZSMS

Pred kratkim je bila v Litiji na obisku delegacija republiške konference ZSM Slovenije, ki jo je vodil predsednik Andrej Brvar. Obiskali so osnovni organizaciji v Kresnicah in Predilnici, udeležili pa so se tudi razširjene seje predsedstva Občinske konference ZSMS Litija. Namen obiska je bil

predstaviti delo litijske mladine, pogovarjali pa so se tudi o tesnejšem sodelovanju med občinsko in republiško konferenco. Mladi v Litiji so namreč ugotovili, da jim republiško vodstvo ne nudi tiste pomoči, za katero so se opredelili v programskih usmeritvah 11. kongresa.

RUDI BRIEGAR

KROS DELA V LITJI

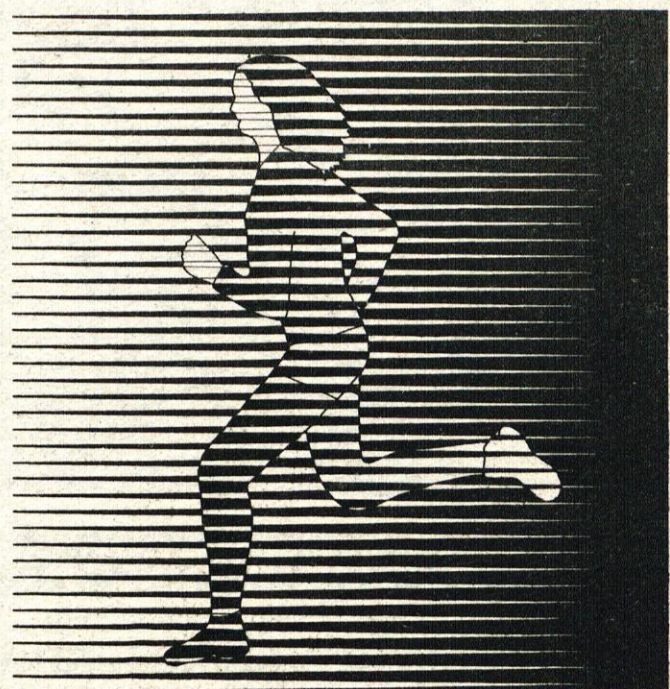
KROS „DELA“ LITIJA 20. OKTOBER 84 ST.

Letošnji republiški KROS DELA je sicer po kakovosti in množičnosti zanesljivo doslej največja športna manifestacija v Litiji. Zanimivo pa je, da letošnji kros ni prvo tekmovanje republiškega ranga v Litiji. Litija je že imela dva krosa na republiški ravni, in sicer v letih 1948 in 1951.

Na skoraj istem terenu na Gribnu je bil v Litiji 2. maja 1948 kros zmagovalcev LR Slovenije, kjer je nastopilo nekaj čez 100 tekačev v štirih kategorijah. Pri tem je v skupni mladink zmagala domačinka Marija Janežič.

Na terenih ob reki Savi smo imeli v Litiji prvenstvo v krosu 8. aprila 1951. V štirih kategorijah je nastopilo okoli 150 atletov in atletinj.

J. Ponebšek

Iz biltena Kros Dela, ki so ga ob organizaciji množične športne manifestacije v Litiji izdali marljivi športni delavci, objavljamo tokrat nekaj zanimivih prispevkov, ki zgovorno govorijo o »zlatih« časih litijske atletike. Prispevke je zbral Tine Brilej.

Oktober — mesec požarne varnosti

Iz poročila za prvo polletje 1984 je razvidno, da je bilo na območju Slovenije 1089 požarov, ki so povzročili škodo za 220.694.548 dinarjev.

Ta škoda je v današnjem času, ko bijemo bitko za stabilizacijo našega gospodarstva, težko nadomestljiva, lahko celo usodna za družbo in posameznika. Posledice so hude, družine ostajajo brez domov, delavci brez tovarn oziroma delovnega mesta. V nekaterih primerih so ogrožena tudi človeška življenja.

Tudi na območju naše občine smo imeli poleg drugih tudi nekaj velikih gospodarskih požarov. Iz analize vzrokov požarov lahko ugotovimo, da je za 80% teh kriv človek. Zato lahko sklepamo, da samozaščitno obnašanje še ni prišlo v zavest delovnih ljudi in občanov. Znova se potrjuje dejstvo, da spremembe v zavesti ljudi oziroma celotne družbe ni mogoče doseči z eno samo manifestativno akcijo, predavanjem ali pregledom, marveč s permanentno večletno dejavnostjo, ki naj postopoma vpliva na oblikovanje človekove osebnosti, njegovih kulturnih navad in vrednot.

Razmere na področju varstva pred požari so ta-

kšne, da se bo moral krog odgovornih in zainteresiranih za boljšo požarno varnost razširiti in postati številnejši. Nihče ne sme biti izvzet. Vsi subjekti naše samoupravne socialistične družbe se morajo zavedati, da je borba za boljšo požarno varnost pomemben delež pri razreševanju gospodarsko ekonomskih težav v okviru stabilizacijskih prizadevanj.

Občinska gasilska zveza Litija je na seji svojega predsedstva sprejela program teh aktivnosti, ki ne bi tekale samo v tem mesecu, temveč od oktobra do oktobra.

V svojem programu je načrtala nadaljevanje pregledov objektov po članih gasilskih društev. Ugotovila naj bi, če so bile pomanjkljivosti pri prvem pregledu odpravljene.

Posebna pozornost bo posvečena tako imenovanim problemskih konferencam, ki naj bi bile sklicane v krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah na temo »OCENA POŽARNE OGROŽENOSTI — POMEMBEN ELEMENT NAŠE VARNOSTI«. Problemske konference naj bi dale osnovna izhodišča za izdelavo ocen požarne ogroženosti v okolju, kjer živimo in delamo. To akcijo vodi

Samoupravna interesna skupnost za varstvo pred požari Litija in računa, da bo v letu 1985 končana.

Poleg vseh teh aktivnosti pa bodo gasilska društva v KS in DO organizirala ustrezna predavanja — posebna skrb bo posvečena izobraževanju naših najmlajših občanov.

Prav bi bilo, da se vsakdo, ki bo prebral ta skromni prispevek, vpraša, če je storil vse v svojem domu, bloku, na kmetiji ali na delovnem mestu, da do požara ne bi prišlo. Ali kot vodilni delavec uresničujem sprejete ukrepe, ki jih nalagajo pravni predpisi in pravilniki o požarnem varstvu, ki smo jih samoupravno sprejeli zato, da zavarujemo družbeno in naše premoženje ter delovno mesto. Vprašajmo se, če smo vse storili v svojem okolju, da požar preprečimo, ne pa, da se po požaru prerekamo, kdo je kriv.

Z malo dobre volje, z občutkom, da je vse bogastvo pridobljeno z delom naših rok, lahko število požarov zmanjšamo vsaj za polovico, prav tako tudi škodo v korist posameznika in družbe.

Zato naj bi veljalo geslo »v vseh okoljih strnimo vse sile za preprečevanje požarov«.

FRANC MALI

Podeljena visoka državna odlikovanja

Ob proslavitvi 98-letnice Predilnice Litija je predsednik skupščine občine Litija tov. Branko Pintar izročil na svečani seji delavskega sveta dvanajstim delavcem te tovarne visoka državna odlikovanja, s katerimi jih je Predsedstvo SFRJ odlikovalo za njihovo dolgoletno predano in požrtvovalno delo.

Red dela s srebrnim vencem so prejeli:

Cecilija Ceglar, Miroslav Dolinšek, Angela Hribar, Alojz Koprivnikar, Franc Lesjak, Frančišča Logar, Jože Pustinek, Hedvika Rink, Ivan Rozina, Marija Skobe in Darko Primožič. Glavnega direktorja predilnice tovariša Jožeta Mirtiča pa je Predsedstvo zaradi njegovih zaslug pri razvoju delovne organizacije in širše družbene skupnosti odlikovalo z redom dela z zlatim vencem.

NOVICE IZ SAMOUPRAVNE SKUPNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE

Vključitev diplomantov programov srednjega usmerjenega izobraževanja v delo

Skupnost za zaposlovanje Litija je med letošnjimi diplomanti srednjega usmerjenega izobraževanja na II., III. in IV. stopnji izvedla anketo o vključitvi v delovno razmerje po končani šoli. Vprašanja iz ankete so se nanašala na dokončano šolo, ustreznost zaposlitve, zaposlitev za določen oz. nedoločen čas. Prejeli smo 2/3 odgovorov in iz njih povzeli naslednje ugotovitve;

Letošnja generacija diplomantov srednjega usmerjenega izobraževanja je ustrezno vključena v pripravniška delovna razmerja, večina za nedoločen čas.

Z zaposlovanjem letih ni bilo večjih težav, ker je večina prejela kadrovske štipendije. Štipenditorji so svojim štipendistom dosledno omogočili sklenitev pripravniških delovnih razmerij. Glede na

odgovore iz ankete je caa 60% pripravnikov sklenilo delovno razmerje za nedoločen čas.

Preostalih 14 nezaposlenih, od katerih se štirje nameravajo izobraževati za zahtevnejši poklic, je naslednjih poklicev: elektronik (3), avtoličar (1), administrator (1), kovinar (2),

frizer (2), prodajalec (2), monter el. omrežij (2), kemijski laborant (1). Med navedenimi iskanci prve zaposlitve je le eden prijavljen pri skupnosti za zaposlovanje. Diplomanti neorganizirano iščejo zaposlitve preko časopisnih oglasov, staršev, sorodnikov, itd.

Uspehi takšnega načina iskanja niso zanesljivi, kar velja še posebno za tako imenovane suficitarne poklice. Veliko diplomantov tudi navaja, da niso seznanjeni z dejavnostjo skupnosti za zaposlovanje kot posrednika pri zaposlitvi.

Skupnost je v juliju in avgustu vabila 37 diplomantov na razpisana dela in naloge. Odziv je bil slab, saj se je odzvalo le nekaj vabljenih. Sezonskega pomanjkanja delavcev v industriji, gostinstvu, administraciji in železniškem gospodarstvu ni bilo mogoče zapolniti s prilivom nove generacije.

Iz vsega tega lahko sklepamo, da je problem sklenitve pripravniškega delovnega razmerja prisoten predvsem pri suficitarnih poklicih, pomembno pa nanj vpliva tudi interes samih iskalcev zaposlitve (pravočasna prijava pri skupnosti za zaposlovanje in organizirano zaposlovanje).

Franc Končar

MAJDA HOSTNIK

MARJETA PŁAZNIK

ranji proces otrokovega primerjanja mnenj in stališč očeta in matere in zgodi se, da starša izgubljata veljavo, če ta sloni le na dejstvu, da sta otroku oče in mati. Tako vstopajo v otrokovo življenje novi ljudje, z njimi nova spoznanja in nova prepričanja.

Posebno kritičen postane položaj takrat, ko prehaja in preide otrok v puberteto in ko motri očeta in mater kot človeka. Otroka pritegne družbeno življenje, njegove težnje se preusmerijo iz družine navzven. Če oče in mati vztrajata na primitivnem pojmovanju svojega roditeljstva, se zgodi, da otrok začne živeti mimo njiju.

Nekateri starši še danes gradijo svojo veljavo na nasilju. Otrok vzgojitelja uboga, ker se ga boji. V družinah, kjer starša gradita svojo avtoriteto na nasilju, je življenjsko vzdušje za otroka strahotno. Na njega kričijo, dušijo se njegova samostojnost, počutje in inaktivnost. V takem vzgojnem procesu in tako začrtanem pojmovanju avtoritete se razvija »večno strahovani otrok v lažnivo, strahopetno, hinavsko in nasilno osebnost.

V mnogih družinah pa srečujemo pojmovanje avtoritete na nasprotn način. Starši otroka čustveno vežejo nase. V družini se uvajajo sladkobni medsebojni odno-

si, neprestano miljenje otroka, razvajanje s pohvalami.

V otroku se razvijajo slabe značajnostne poteze, postaja prilizjen, preračunljiv in sebičen.

In kakšni naj bodo demokratični odnosi z otrokom? Otroku se približujemo pristrčno, preprosto in odprto kot ljudje z vsemi težavami in radostmi. Pustimo ga, da sam razmišlja, razsoja in izoblikuje stališča. Dopuščamo mu, da sam prehodi delček spoznavne poti in v stiski sam išče našo pomoč. Sicer pa o tem drugič.

Franc Končar

Kako deluje mladinski klub v Farbarjevem gradu

Mladi v Litiji nimajo možnosti za razvedrilo, zabavo. Zato vse pogosteje iščejo svoje uteh v gostilnah, zatekajo se v razne disco klube.

Zanje so zato poskrbeli »pobudniki« Zlato Rudolf, Marko Povše in Jani Jerant, ki so ustanovili mladinski klub, ki deluje v Farbarjevem gradu (v prostorih bivše knjižnice) ob petkih od 18. do 21. ure.

Mladinski klub je bil ustanovljen pri Odboru za klubsko dejavnost pri OK ZSMS konec leta 1983. Tudi letos je klub deloval kljub finančnim težavam.

Dosedanje klubske večere je obiskalo okoli 150 mladih. Sem prihajajo predvsem tisti mladinci, ki niso nikjer aktivni. Oblika dela je zelo različna. Mladi so doslej poslušali glasbo, prisluhnili so članu skupine Epitaf Urošu Novaku, ki jim je predstavil nekaj pesmic, Janiju Jerantu, ki jim je zaigral nekaj lastnih skladbic. Jožica Jamšek je pripravila razstavo svojih del. Mladi so pokazali veliko zanimanja za vse vrste dejavnosti. Zlato Rudolf in Jani Jerant sta s pomočjo udeležencev sestavila tudi urnik za celotni mesec.

26. oktobra bo nastopil Uroš Novak, ki bo predstavil instrumente in glasbo, ki se na njih izvaja, 2. novembra bo razstava slik in razgovor z ustvarjalcem Jožetom Ambrožom, 9. novembra bo predstavitev lutkovne skupine iz Litije, 16. novembra bo nastopil Marjan Rudel — improvizacija na kitari, 23. novembra Jože Sevljak — recital poezije, 30. november pa bo namenjen računalništvu.

V klubu bodo skušali organizirati ogled raznih filmov, izlete in ogled gledališča. Klub pa posega tudi na športna področja.

Pobudniki mladinskega kluba želijo, da bi se ob petkih od 18. do 21. ure zbralo v njem veliko mladih, ki bi tako izkoristili svoj prosti čas in prispevali k boljšemu počutju v klubu.

Zato pridite v klub vsi, ki ste zainteresirani. Morda nam boste z zanimivimi predlogi pomagali, da bo klub bolj zaživel. Le s skupnimi močmi bomo rešili težave, ki nas pestijo.

MARJETA PŁAZNIK

TI NAŠI LJUBI OTROCI

Avtoriteta v družini

Samo po sebi umevno se nam zdi, da je potrebno in prav, če se kakega dela, ki ga še nismo opravljali, naučimo prej, preden se ga lotimo. Edino pri vzgojnem delu smo največkrat širokogrudni in smo mnenja, da vsakdo lahko vzgaja. Življenjske izkušnje pa kažejo, da je resnica popolnoma drugačna, saj se diletantizem maščuje na mladem človeku, ki ni ničesar zakrivil in mora drago plačevati lahkoverne zmete svojih staršev in vzgojiteljev.

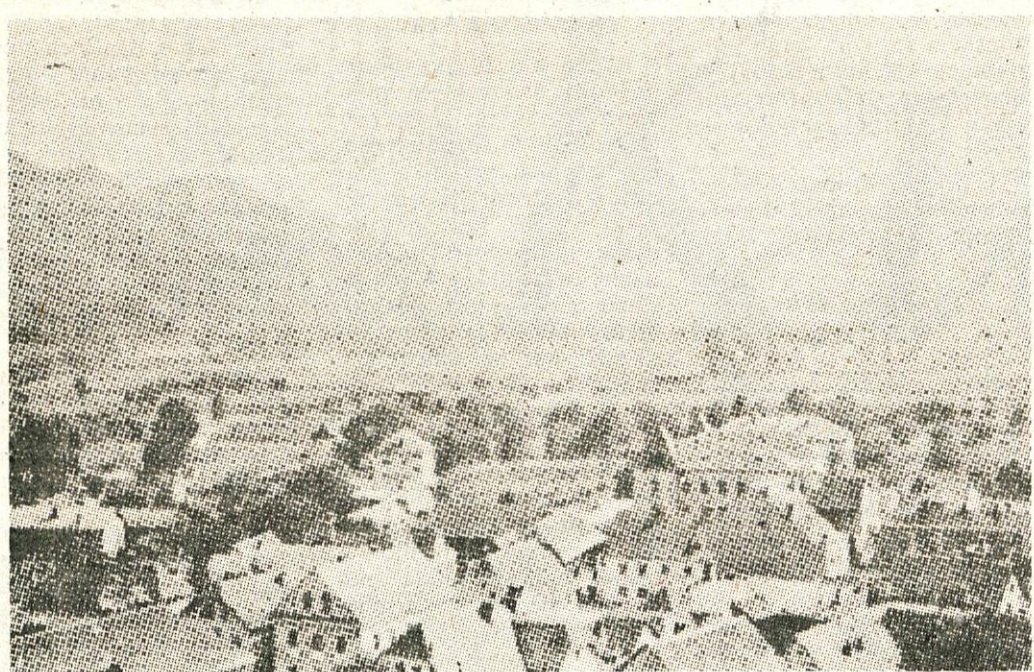
Ena največjih zmot je prav gotovo prepričanje staršev, da bodo otroku vse življenje

avtoriteta, pač zato, ker so starši. V najnežnejših letih otrokovnega življenja je odnos med otrokom in starši pristrčno naiven in čustven, saj mu oče in mati pomenita vse in se vsa življenjska vrednost, ki jo more dojeti otrok, osredotoči v njima.

Pride pa čas, ko sežejo otrokovi pogledi in misli preko družinskega plota. Ta proces se prične z vključitvijo otroka v vzgojno skupino (vrtec, šola). Otrok v novih okoliščinah sreča novo avtoriteto — vzgojiteljico, varuhinjo in kasneje učiteljico. Prične se neopazni not-

Republiški kros 2. 5. 1948 v Litiji: članice na startu

Litija pred 30 leti. Blokovega naselja na vzhodnem delu mesta seveda še ni bilo. Ježa, letošnje prizorišče »Krosa Dela 1984«, je bila takrat še kar precej odmaknjena od Litije. Danes je sestavni del mesta in zelo primeren prostor za razne telesnokulturne aktivnosti.

Mladinski arheološki teden

Vače so znane v arheološkem svetu kot eno najlepših najdišč v jugovzhodnih Alpah. Bile so akropola alpskih Ilirov. Bogastvo njihove kulture lahko občudujemo v umetninah, odkritih na pobočjih Krone. Svetovno znana situla, kipec bojevnika, sulice, noži, sekire, sponke, ogrlice, raznovrstno posodje so najdbe, ki dajejo slutiti, kako mogočne so bile halštatske Vače. Popotniku, ki danes obiše ta kraj, označajo, da je tu nekdanje teklo življenje, le lične lesene table z oznakami arheoloških najdišč.

Letos so »slovenske Mikene« spet oživele. Od 17. do 23. septembra je tekla raziskovalna akcija Mladinski arheološki teden. Vodil jo je arheolog Davorin Vuga, pomagala pa sta mu dva študenta. Glavni udeleženci akcije so bili šolarji iz Litije, ljubljanske Ledine in Vač. Preteklost, ki so jo odkrivali, jih je tako močno prevzela, da jim ni bilo mar žuljev na rokah, ki jih je puščala lopata. Z vrstico označen prostor na travnati jasi je meril v dolžino 20 m, v širino pa 1 m. Prvi dan so šolarji iz Litije odkrili rušo in začeli odkopavati prvo plast zemlje. Kmalu so naleteli na večjo črepijno glinaste posode, ki je potrjevala, da prav na tem mestu zemlja še nosi v sebi sk-

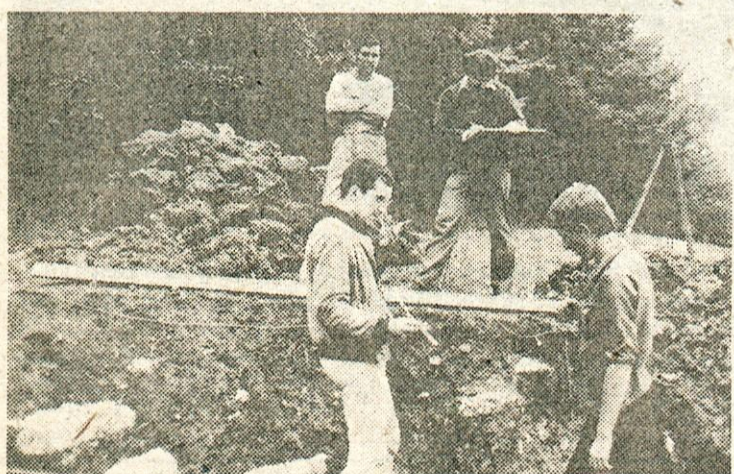

rinovnosti davnine. Mladi raziskovalci so bili navdušeni; še bi zavhteli lopate, toda morali so na avtobus, ki jih je, po njihovem mnenju, mnogo pre zgodaj odpeljal domov.

Tako se je v vseh šestih dneh na akciji zvrstilo kar sto mladih raziskovalcev. Vsak dan je

prinesel kaj novega, zanimivega, skrivnostnega. Skeletni grob, na katerega so naleteli, je bil sicer prazen, toda poleg njega je črno oglje izdajalo žarni grob iz starejše železne dobe. Do sobote, 23. septembra, ko se je akcija končala, se je v vrečkah in škatlicah nabralo precej črepij okrašene glinene posode, dva uhana, perla iz ogrlice, nekaj oglja in kosti. Zemljišče je raziskano in vrisano v arheološki zemljevid.

Drugi mladinski arheološki teden je za nami. Ocenimo ga lahko kot zelo uspešnega z arheološkega vidika, za mlade raziskovalce pa je pomembna tudi njegova vzgojna vsebina.

MILI ROGELJ
foto: MARJAN ROGELJ

Vesti iz dela mladih

RADI BI DRAMSKO SKUPINO — Z dramsko dejavnostjo so mladi v Litiji začeli spomladi, pripravili so tudi dramski tekst. Vendar doslej še niso pričeli delati, ker jim primanjkuje kvalitetnega kadra.

ČIMVEČ TABORNIKOV — Delo taborniške organizacije je v naši občini močno zaživelo. Delo odreda Srebrnih pajkov postaja vedno bolj kvalitetno in vedno več je mladih, ki se jim pridružujejo. Mladinska organizacija bo poskušala v delo vključiti čimveč mladih, bodisi mentorjev ali pa članov.

DELO MLADIH KOMUNISTOV — Naloga mladih komunistov v mladinski organizaciji je zelo pomembna. Mladi komunisti naj bi bili idejni vodje, zglede ostalim članom ZSMS. Ugotavljajo, da se marsikje sploh ne vključujejo v delo mladinske organizacije in da se v članstvo ZK sprejema mimo mladinske organizacije (tega dejstva sicer ne smemo poplaševati). Menijo, da je čas, da se te trditve argumentirajo, zato bodo ocenili njihov prispevek k razvijanju ZSMS kot frontne organizacije.

Pred 30 leti je republiška skupščina sprejela sklep, da se vode dodelijo v upravljanje ribičem po krajevnih območjih. S tem je bil sprejet tudi zakon o organiziranem sladkovodnem ribištvu. Pred tem so bili ribiči združeni v ljubljanski kmetijski zadrugi, kasneje pa v trboveljski.

RD Litija je v začetku štela le 26 članov. Njen prvi predsednik je bil tov. Franc Mali. Število športnih ribičev se je do danes močno povečalo (niha med 290 in 350 člani).

Že prvi koraki takratnega dela so bili usmerjeni na pravo pot. Ta pa je bila združevati vse privrženice te športne zvrsti, jih seznanjati z odgovornostjo in delom ribičskih dru-
žin.

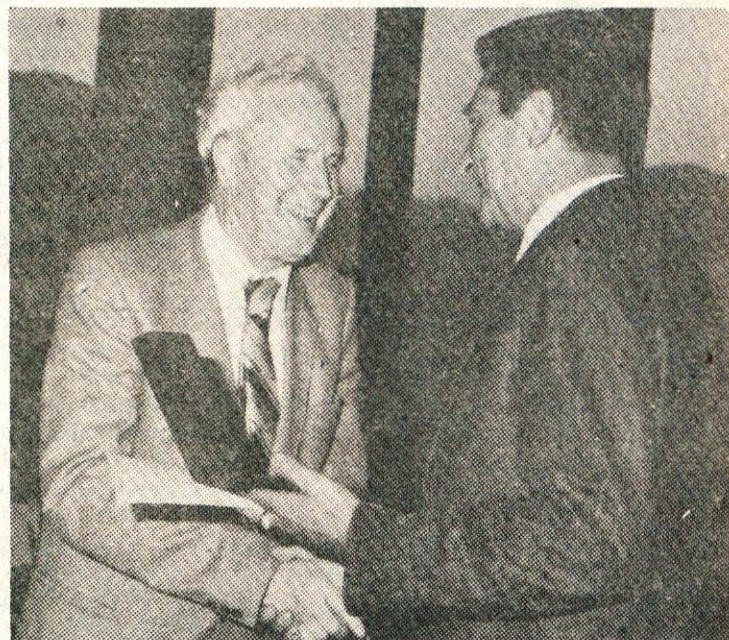
Kmalu smo dobili ribiči svoj prvi prostor pri »Pleničarju«. Toda sobica je kmalu postala premajhna. Za tov. Malijem je »žezlo« prevzel tov. Jože Nejedly, za njim pa tov. Ivo Kramžar. Kar 17 let pa je bil predsednik družine tov. Veno Pajer.

Ribiči smo nato od Komunalnega podjetja Litija kupili leseno hišo in tako dobili svoj prvi »ribiški dom«. V Savo smo vložili tudi prvi vložek sulčjega zaroda. Delo je bilo že čez nekaj let poplačano.

Ta dom pa ni več zadoščal normalnim pogojem dela. Zato so si ribiči entuziasti, kot so Berto Kāvčič, Ivan in Metod Pavlica, Lojze Vidic, Veno Pajer in »prvi udarnik« Brane Groznik, zadali nalogo zgraditi nov dom. Prostor seveda ne dopušča, da bi predstavili vse udarnike, ki jih v naši občini ni bilo malo. Dovolj zgovoren je podatek, da je bilo pri izgradnji doma opravljenih 8.385 prostovoljnih ur dela.

Ta podvig pa ni uspeval nadaljnega dela. Novo izvoljeni predsednik »Tunko« je s pomočjo odborov in veliko požrtvovalnostjo zgradil dva ribnika, in sicer Mačkovo in Črni potok. V ribnika je bilo vloženo večje število ščuk, linjev, rdečeperk...

Delo pa seveda s tem ni končano. V prvi fazi ribiči načrtujemo gradnjo ribogojnega objekta — valilnico za postrvi zarod. Omeniti moram, da je

Podpredsednik skupščine RZS Maks Podlesnik predaja posebno priznanje za dolgoletno delo starosti naše RD tov. Ivanu Pavlici.

vlaganje rib v potoke, ki so že tudi onesnaženi, naša osnovna naloga. Poleg tega ima RD zelo perspektivnega predsednika tov. Metoda Pavlico, ki bedi nad odbori, da nadaljujejo delo pri razvoju športnega ribištva v litijski dolini. Sedanji predsednik je tudi glavni projektant Doma ribičev, ribnikov in ribogojnice in upamo, da bo tudi vnaprej ostal »naš Metod«.

Včasih pa se seveda tudi vprašamo, kako bo v prihodnje.

V naši RD gospodarimo z varstveno gojitveno vodo v dolžini 60 km s 48,53 ha koristne vodne površine (potoki) in odprto lovno vodno površino v dolžini 14,7 km s 54,8 ha (7,7 km lovnih potokov in samo 7 km Save). Seveda pa tudi nas skrbi vse večja onesnaženost okolja in voda.

Ribiči združujemo predvsem tri poglobitvene panoge: gojitveno, delo z mladimi (usmerjenost) in športno panogo. Na športnem področju je bilo doslej doseženih veliko uspehov. Pionirji in mladinci so nas v preteklih letih razveselili z laskavim naslovom prvakov Slovenije v lovu rib s plovcem. Tudi v suhih disciplinah so bili doseženi lepi rezultati. Iz naše ekipe sta v reprezentanci Slovenije v lovu rib en mladinski in članski reprezentant. Oba-

dva sta bila tudi vice prvaka Jugoslavije.

Veliko zaslug za delo s pionirji in mladinci ima Osnovna šola Šmartno pri Litiji. Mladim radovednežem so omogočili ekskurzije v ribogojnice in jih tako seznanili z ribištvom.

Tudi pri ribičih deluje delegatski sistem. Zato imata tov. Ivan Boh in tajnik RD Miro Videmšek polne roke »papirnatega« dela.

Na koncu lahko zapišem, da je naše delo zelo uspešno. Zadnji sklep, ki ga je na slavnostni seji prebral naš starosta Ivan Pavlica, pravi: Vodstvo RD Litija in vodstvo SO Litija naj še naprej vodita postopek za pridobitev vodotokov, ki so na območju Litije. Ribiči naj bi upravljali tudi z glavnim delom Save — t. i. »gospodovo vodo«, ki zdaj služi v komercialne namene Zavodu za ribištvo iz Ljubljane. Prav tako pa se bo treba boriti proti onesnaženosti voda in obrežij.

Ribiči smo ob 30-letnici za svoje delo prejeli priznanje II. stopnje z zastavico in tudi visoko priznanje občine Litija za dolgoletno in vztrajno delo.

Na priznanja smo ponosni, hkrati pa nas obvezujejo, da tudi v bodoče dosegamo dobre rezultate na vseh področjih ribištva.

Jože Šmejcar

Predsednik skupščine občine Litija tov. Branko Pintar ob slavnostnem govoru (drugi z desne predsednik RD Litija tov. Metod Pavlica). (foto: Kenda)

OBIRANJE JABOLK — Vsako jesen mladi pomagajo pri obiranju jabolk. Letos so pripravili delovno akcijo v soboto, 13. oktobra, na Kreniškem vrhu. Udeležili so se tudi tisti, ki so bili na zvezni delovni akciji v Paliću. Denar, 25 dinarjev za obrano gajbico, pa bodo s pridom uporabili za delo osnovne organizacije.

GLAS MLADIH — Glasilo občinske konference ZSMS Litija, ki ga prejemajo vse osnovne organizacije, naj bi spet izšlo prihodnji mesec. Glasilo, za katerega lahko trdimo, da je kvalitetno, ureja peščica mladih, pa tudi piscev oz. dopisnikov ni veliko. Želijo si, da bi glasilo postalo predvsem informativno, da bi vanj pisali mladi iz svojih organizacij o uspehih, problemih, premagovanju le-teh, da bi izmenjavali izkušnje... Tega pa jim za zdaj še ni uspelo. Zato bodo jeseni pripravili usposabljanje za vse mlade na področju informiranja.

MLADINSKA POLITIČNA ŠOLA — Prihodnji mesec bo v Litiji nova mladinska politična šola. Trajala bo en teden, vsak dan od 16. do 20. ure, mladi pa bodo spregovorili o problemih informiranja v ZSMS v naši občini, o sklepih 13. seje CK ZK Jugoslavije ter o mnogih drugih mladinskih temah. Znanje jim bo vsekakor koristilo pri izboljševanju dela v osnovnih organizacijah.

RUDI BREGAR

Iz kmetijstva

PREHRANA KRAV

Ker smo že v času, ko delo na polju počiva, bomo v zimskih mesecih več pozornosti posvetili govedoreji, predvsem prehrani krav, telet in pitancev.

Prvi pogoj za veliko proizvodnjo mleka je, da kravam pokladamo kakovostno krmo, t. j. krmo, ki vsebuje dovolj hranilnih snovi, mineralov ter vitaminov in ki je hkrati dobro prebavljiva. Prebavljive so v krmi tiste hranilne snovi, ki jih telo izkoristi, medtem ko se neprebavljive snovi neizkoriščene izločajo z blatom.

Za kmetije je najceneje, da čimveč kakovostne krme pridelajo doma. To pa se lahko doseže z izdatnim gnojenjem travnikov in drugih površin, na katerih se prideluje krma, s pravočasno košnjo in primernim pravilom krme. Od krme je namreč zelo odvisna donosnost proizvodnje mleka, saj že več kot polovica vseh stroškov pri proizvodnji mleka odpade na stroške za krmo.

Glavna krma na kmetiji je v zimskem času seno in silaža, ponekod še korenovke (krmna pesa, repa), poleti pa paša ali zelena krma z njiv (lucerna, travno-deteljne mešanice) in s travnikov, ki jo živalim pokladamo v hlevu.

Za razliko od prašičev in perutnine govedo zaradi posebne načina prebave v predželodcih (s pomočjo mikroorganizmov — vampa) dobro izkorišča tudi krmo slabše kakovosti — manj prebavljivo. Vendar pa se z rastočo proizvodnjo krav povečujejo tudi potrebe po prebavljivosti krme.

Po normativih naj bi bila za krave, ki dajo manj kot 10 l mleka, prebavljivost krme 50 — 60%, za krave z dnevno proizvodnjo nad 10 l mleka pa 65 — 80%. V pojasnilo navajamo podatke o prebavljivosti zelene krme, silaže in sena: mlada paša — 80%, kakovostna zelena krma — 70%, koruzna silaža — dobre kakovosti — 70%, koruzna silaža — srednje kakovosti — 65%, dobro seno — 65%, srednje dobro seno — 60%, slabo seno — 50 — 55%.

Krave morajo s krmo zaužiti tudi določeno količino surovih vlaken (SV). Ta so nujno potrebna za normalen potek prebave, vendar pa v prevelikih količinah zmanjšujejo prebavljivost obroka.

Kako sestavimo krmni obrok

S krmo mora krava zaužiti toliko hranilnih snovi, da krije potrebe za vzdrževanje, proizvodnjo mleka, telesni prirast in rast plodu, če je breja. (Vzdrževalne potrebe razumemo kot dejanske potrebe določene živali z vsemi opravili, ki jih žival opravlja, osnovne življenjske funkcije, vse gibanje in gibi, prebava itd.), ne da bi pri tem npr. spremenila svojo težo.

Krave krmimo po njihovi proizvodnosti. Tako z obrokom, ki je prilagojen proizvodnemu stanju živali, na eni strani omogočimo, da živali izkoristijo vse svoje proizvodne zmogljivosti, na drugi strani pa preprečimo, da bi preveč krme porabili za slabo proizvodne živali, ki slabše izkoriščajo krmo.

Pri sestavljanju krmnega obroka pazimo, da je obrok pester, da vsebuje poleg hranilnih snovi tudi potrebne

količine mineralov ter vitaminov in dovolj surovih vlaken. Biti mora tudi dovolj obsežen, da so krave site.

Obroki za molznice so sestavljeni iz osnovne (voluminozne) in koncentrirane krme (močnih krmil). Običajno krmimo živali dvakrat dnevno v enakih obrokih. Najprej pokladamo močna krmila, nato sočna (silaža, korenovke) in nazadnje seno. Voluminozne krme pokladamo živalim toliko, kolikor je pojedlo.

Mineralne snovi in vitamini

Poleg hranilnih snovi moramo kravam zagotoviti s krmnim obrokom tudi dovolj mineralnih (rudninskih) snovi in vitaminov. Rudninske in vitaminske dodatke običajno zmešamo z močnimi krmili, da jih krave lažje pojedlo.

Od mineralov so v prehrani krav najpomembnejši: kalcij (Ca), fosfor (P), natrij (Na), kalij (K), magnezij (Mg), železo (Fe), baker (Cu), mangan (Mn) in cink (Zn). Mineralne snovi imajo pri razvoju živali pomembno vlogo: sodelujejo pri različnih fizioloških procesih v organizmu, so sestavni del kosti, zob, telesnih tekočin in mehkih tkiv. Iz organizma se v precejšnji količini izločajo z mlekom. Iz 1 l mleka se izloči približno 7 g mineralnih snovi, od tega 1,2 g kalcija in 1 g fosforja.

Potrebe živali po mineralih so odvisne od proizvodnega stadija (brejost, presušitev, posamezna obdobja laktacije) in od zdravja živali.

Pomanjkanje mineralnih snovi v organizmu lahko povzroči zaostanek v rasti, zmanjšano proizvodnjo mleka, plodnostne motnje, poškodbe kosti.

Tovarne, običajno so to mešanice za močna krmila, izdelujejo mineralne dodatke, ki vsebujejo tiste elemente, ki jih krave potrebujejo. Kravam pokladamo 10 — 15 dkg mineralne mešanice na dan, po navodilih za vsako mešanico.

Od vitaminov so v prehrani krav najpomembnejši vitamin A, D in E. Pomanjkanje teh vitaminov povzroči pri kravah plodnostne motnje (vitamin A), poškodbe kosti (vitamin D), presnovne motnje (vitamin E).

Potrebe po vitaminih so odvisne od letnega časa (v zimskem času jih živali potrebujejo več kot poleti), proizvodnega stadija (brejost, stadij laktacije) ter zdravja živali.

V prodaji so kombinirani mineralno-vitaminski dodatki (npr. BOVIVIT, KOSTOVIT).

Prehrana krav v laktaciji

Prehrana krav v laktaciji mora biti prilagojena potrebam organizma glede na stadij laktacije. Da ne bomo pri krmljenju krav v tem obdobju delali napak, je pomembno, da vemo, kako poteka razvoj mlečnosti v laktacijskem obdobju.

Krava izloča mleko med dvema telitvama: izločanje se začne neposredno pred telitvijo ali po njej, konča pa se s presušitvijo. Po telitvi proizvodnja mleka naglo raste in doseže višek med 20 in 40 dnevom po telitvi, t. j. ob koncu prvega ali na začetku drugega meseca laktacije. Nato se proizvodnja postopoma zmanjšuje.

Prehrana krav takoj po telitvi in v obdobju polne laktacije

Prvi teden po telitvi krmimo krave umirjeno, s krmo, ki ima dietetski učinek. Take krme so kakovostno travniško seno, pšenični otrobi v obliki mlačnega naspoja ali goste kaše ali pa ustrezna močna krmila. Tak krmni obrok navadno zadostja potrebam organizma glede na mlečnost.

Šest do sedem dni po telitvi postopoma prehajamo na krmljenje po dejanski mlečnosti in dejanskih potrebah. Hranilno vrednost obroka zmanjšujemo postopoma; v obroku povečujemo količino tiste krme, ki navadno predstavlja glavni del obroka (zelena krma, koruzna ali travna silaža). Povečujemo tudi delež močnih krmil v obroku.

Ko so krave 5 — 6 mesecev breje, proizvodnja mleka naglo upade. Zato moramo v obdobju pozne laktacije paziti, da krave ne krmimo preobilno, ker se lahko preveč zamastijo, kar zmanjšuje tvorbo mleka. V sedmem mesecu brejosti pa že mislimo na zasušitev.

Prehrana presušanih krav

Krave naj bi praviloma presušili dva meseca pred ponovno telitvijo. Ker je rast ploda v prvih sedmih mesecih skromna, z vidika prehrane temu ni treba nameniti nobene posebne dodatne pozornosti. Zaradi nagle rasti plodu v materinem telesu in hitre rasti rodil in vmena (včasih raste tudi mati, npr. privesnica), je v zadnjih dveh mesecih treba obrok povečati.

Priporočljivo je, da dobijo krave ustrezno kondicijo že prej, ne šele v zadnjih mesecih, in to s cenejšo kakovostno voluminozno krmo. V visoki brejosti pokladamo res samo neoporečna krmila, sicer trpi zdravje matere in plodu. Ni dovoljeno uporabljati plesnive silaže, plesnivega sena ter sparjene zelene krme. V zadnjem obdobju brejosti moramo koncentracijo hranilnih snovi v obroku povečati, saj se zauživanje sušine obroka zmanjša zaradi plodu v trebušni votlini.

V zadnjih treh tednih pred telitvijo krmimo breje krave za vzdrževanje in kot da dajejo 7 l mleka.

Pri krmljenju presušanih krav je zelo pomembno, da je krmljenje pred telitvijo usklajeno s krmljenjem po telitvi. Če se tega pravila ne držimo in živali pred telitvijo bogato krmimo, po njej pa skromneje, krave po telitvi najprej hitro shušajo, nato pa se zmanjša še proizvodnja mleka. Dragica Žlabrovec

PROBLEMI UMETNEGA OSEMENJEVANJA GOVEJH PLEMENIC

Mineva četrto stoletje, odkar smo tudi v naši občini začeli z osemenjevanjem govedi. Pri naprednih živinorejcih je bil led predhodkov hitro prebit. V hlevih so se rojevale živali, ki hitreje priraščajo, dajejo več mleka kot sovrstnice iz naravnega prapusta, čeprav stoje za istimi jasli.

Cilj našega dela je, da bi vsaka krava ob letu ponovno telila. Vemo, da uspeh umetnega osemenjevanja — plodnosti nasploh ni odvisen samo od osemenjevalca (on je navadno tarča kritik kmetov pri slabih rezultatih), ampak predvsem drugih, pomembnejših faktorjev: kvalitete semena, časa osemnitve, prehrane, zdravstvenega stanja živali, letnega časa.

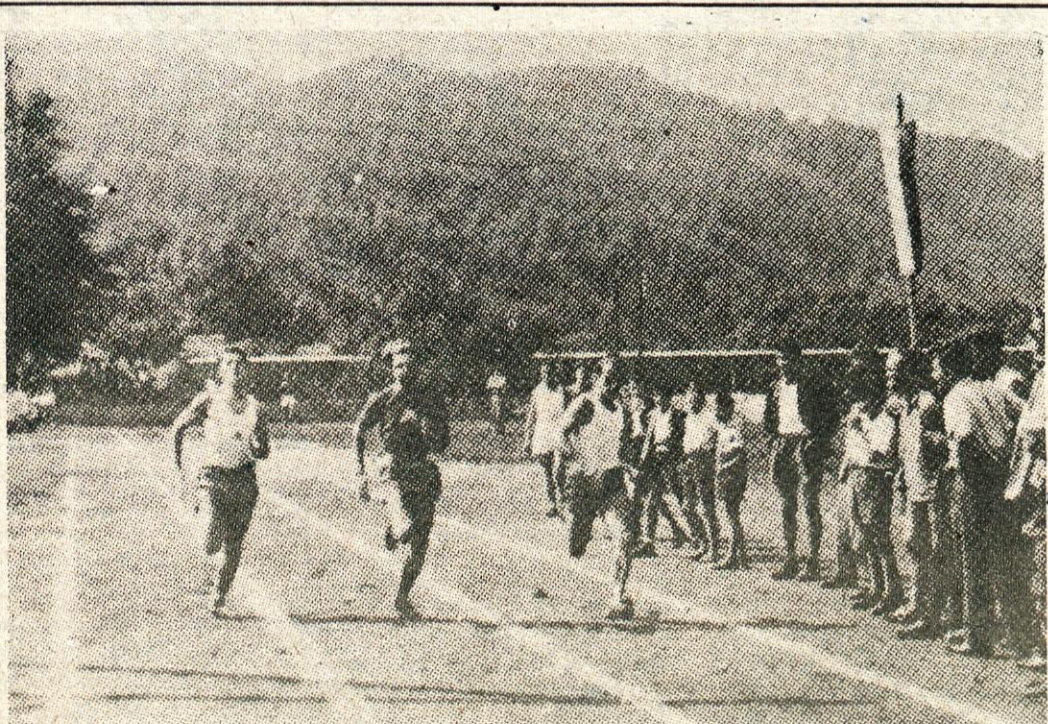
Slabo in mrtvo seme navadno lahko izključimo, ker menim, da smemo zaupati v delo strokovnjakov osemenjevalnega centra.

Pogostejše napake najdemo v prezgodnji oziroma prepozni osemnitvi, zlasti pogosto se srečujemo z naslednjim primerom. Strokovnjaki na splošno zagovarjajo stališče, da je najoptimalnejši čas pripusta ali osemnitve 8 — 10 ur po začetku pojatve. S tem v zvezi je povezano pravočasno odkrivanje pojatve, kar je odvisno od vestnosti in izostrjenega čuta opazovanja živinorejca. Zgodi se, da osemenjevalec pride celo čez 24 ali več ur od začetka pojatve. Koristno in zelo uporabno je, če stranka ob prijavi osemnitve navede uro, ko je bila pojatev opažena. Šele tako lahko pravočasno zajamemo tiste živali, pri katerih je bila pojatev opažena v poznih dopoldanskih urah. Pri našem delu moramo upoštevati število živali ter težak in obsežen teren, ki ga pokriva naša veterinarska služba.

Največji problem je gotovo prehrana in nega živali. Pozabljamo, da so tudi krave živa bitja, ki potrebujejo sonce, svež zrak, možnost gibanja. Idealna rešitev je paša, ki v naši občini vse prepočasno dobiva mesto, ki ji pripada.

Z umetnim osemenjevanjem pridemo do živali z zmoglostjo visoke proizvodnje. Te živali poleg energetske bogatega obroka, potrebujejo še mineralno-vitaminske dodatke, ki jih v naših trgovinah često ni mogoče dobiti. Pozabljamo tudi na področja metiljavosti in na druge parazitoze. Dobro se obrestuje v nekaterih predelih Slovenije že vpeljana vsakoletna vitaminizacija in dehelmintizacija vseh živali.

Dopisujte v naše glasilo!
Prispevke za naslednjo številko pošljite najkasneje do 10. v mesecu.

Prvo atletsko igrišče v Litiji je bilo na »Škofovem« igrišču. To je bil prostor med Savo in današnje KZ Litija. Danes tega igrišča seveda ni več, nanj pa spominja tale fotografija, na kateri so od leve proti desni Janez Ponebšek, Andrej Kralj in Primožič—Dovč pri teku na 60 m. Za daljšo stezo ni bilo prostora. Posnetek je bil napravljen okrog leta 1952.

Kaj bo z zgradbo na Parmovi 3 v Litiji? Starejši občani se še spominjajo, da je bil tam nekoč kino, sedaj pa že dolgo staneva, še posebno, odkar so se pred štirimi leti tudi stanovalci odselili. Hiša je v zelo slabem stanju, primerna le za rušenje. Ali primanjkuje denarja tudi za to? Kaj če bi ponudili rušenje posameznikom za ceno gradbenega materiala, ki bi ga s tem pridobili? Namesto stare podrtije bi lahko tam, čeprav le začasno, lepšal Litijo skromen park ali parkirni prostor! (Tekst in foto: Matic Malenšek)

Kultura

Tretje srečanje mladih likovnikov

— Zveza kulturnih organizacij Litija je v sodelovanju s šolskimi kulturnimi društvi osnovnih šol izvedla sredi oktobra že tretje srečanje mladih likovnikov od 5. do 8. razreda, ki je tokrat potekalo v Gabrovki. Sodelovalo je 36 sameznikov v vseh treh matičnih šol. Nagrade so prejeli Ksenja Kajba, Maja Kastelic, Dominika Koleša, Suzana Kopatin in Borut Perme, pohvale pa Mateja Hostnik, Blanka Kirm, Veronika Koleša, Bogdan Murn in Branka Tomažič. Dela vseh sodelujočih bodo razstavili najprej v Gabrovki, nato pa še v Šmartnem in Litiji.

Filmski kažipot

— V šmarnem kinu nam novembrski spored ponuja naslednje filme: ameriški karate *FURIJA IZ CHICAGA*, ameriško kriminalno *VELIKA IGRA*, jugoslovanski vojni film *PADEC ITALIJE* in ameriško srhljivko *BEG IZ ALKATRAZA*.

Prvi kulturni dan

— Petošolci in sedmošolci šmarnske osemletke so svoj prvi letošnji kulturni dan izkoristili za ogled kulturno-zgodovinskih znamenitosti Vač in okolice. Na Vačah so si ogledali spominski plošči Matevža Ravnikarja in Antona Lajovica, na Kleniku spominski plošči Janezu Grilcu in dr. Francetu Staretu ter kopijo vaške situle, na Kroni in Slemšku so obhodili najdišča železnodobne kulture, nazadnje pa so se povzpeli še na Slivno, kjer je geometrično središče Slovenije.

Zasavski rogisti praznujejo

— Prvo soboto v oktobru se je na dvorišču gradu Bogenšperk zbralo veliko znancev in prijateljev Zasavskih rogistov; med obiskovalci jubilejnega koncerta, s katerim je ta ansambel praznoval desetletnico svojega dela, so prevladovali lovci. Posebno toplo pa so vsi prisotni pozdravili na prireditvi skladatelja prof. Radovana Gobca. Zasavski rogisti, ki jih ves čas vodi njihov ustanovitelj Dane Namesnik, so znani po svojih nastopih ne le v občini in republiki, ampak tudi v zamejstvu. Naj zapišem le podatek, da je bil ta nastop že 270. V viteški dvorani so si obiskovalci lahko ogledali bogato razstavo priznanj, ki jih je ansambel prejel in skrbno pripravljeno kroniko z nešteti fotografijami ter ocenami njihovih nastopov.

Na jubilejnim koncertu so se najprej predstavili rogisti s Pohorja, nato pa iz Savinjske doline; obojim so Zasavčani pomagali, da so pred nekaj leti začeli z delom. Pred jublanti je nastopil še lovski orkester iz Sodražice pod vodstvom Franca Gornika, Zasavski rogisti, kjer danes igrajo Dane, Vasja in Milojka Namesnik, Gorazd in Katja Posega, Franci Kralj ter Mirko Groznik, pa so sedmim skladbam, kolikor so jih imeli na sporedu, morali dodati še dve. Koncert so sklenili s skupnim nastopom vseh sodelujočih rogist in s podelitvijo priznanj, ki so jih prejeli od Lovske zveze Slovenije, pevski zborov iz Kresnic, Hotiča, Gabrovke in Polšnika, od Sindikalnega pihalnega orkestra iz Litije ter od pokroviteljev svečanosti: Zveze kulturnih organizacij Litija, Zveze lovskih družin Zasavja in Lovske družine Šmartno pri Litiji.

KRAJEVNA SKUPNOST PRIMSKOVO

Kdo naj ustanovi KUD?

Za ustanovitev kulturnoumetniškega društva na Primskovem so se odločili že spomladi na seji konference SZDL. Pripravili so tudi osnutek pravil, pred kratkim pa so na skupni seji sveta krajevne skupnosti in SZDL predlagali, da KUD ustanovi mladinska organizacija. Ponudili so jim tudi vso pomoč, čeprav je med mladimi čutili dvom, ali bodo deležni pomoči tudi po ustanovitvi.

RUDI BREGAR

Spoštovani obiskovalci kulturnih prireditev

Zavod za izobraževanje in kulturo Litija in Zveza kulturnih organizacij Litija razpisujeta v sezoni 1984/85 gledališki abonma, ki bo obsegal pet predstav v izved-

NOVICE IZ KNJIŽNICE

MESEC KNJIGE

URA PRAVLJIC

za vse otroke od 4. do 10. leta starosti bo v TOREK, 6. oktobra, ob 16. uri v matični knjižnici. Vstop je prost.

Mesec knjige (od 15. oktobra do 15. novembra) bo v litijski knjižnici spet posvečen knjižnični in knjižni vzgoji. Za učence iz osnovne šole bodo organizirane ure pravljic in pedagoške ure. Učenci se bodo seznanili tudi s knjižnimi novostmi.

Ure pravljic, ki jih prireja Matična knjižnica Litija, so vedno na moč zanimive. (Foto: GO)

bi znanih slovenskih poklicnih in polpoklicnih gledališč. Kot v preteklih sezonah bodo predstave ob petkih ob 19.30, in sicer ob novembra do marca.

Povabili bomo naslednje gledališke hiše z njihovimi najboljšimi predstavami:

1. Tone Čufar Jesenice (Podlaga zakonske sreče in Rendez-vous),
2. Mestno gledališče ljubljansko (Pigmalion, komedija),
3. Prešernovo gledališče Kranj (Maček v žaklju, komedija),
4. Slovensko mladinsko gledališče Ljubljana (Razredni sovražnik),
5. šentjakobsko gledališče Ljubljana (Ljubzen pod lipo, veseloigra).

Cena abonmajske vstopnice bo 650.00 dinarjev, ki jo lahko poravnate v dveh obrokih (prvega ob vpisu, drugega ob koncu koledarskega leta). Cena vstopnice v prosti prodaji (izven) pa bo nekoliko višja, zato vas vabimo, da se vpišete v abonma.

Prva predstava bo 9. novembra 1984 ob 19.30.

Vpis abonmaja bo od 8. oktobra do 30. oktobra 1984 v Turističnemu društvu Litija od 10. do 14. ure, ob sredah do 16. ure, vsak dan na Zavodu za izobraževanje in kulturo Litija, Parmova 9, od 7. do 15. ure (tel. 881-182, 881-617), ob sredah do 17.

ure, in v Matični knjižnici Litija, Parmova 9, vsak dan od 10. do 18. ure, razen ob torekih od 8. do 14. ure.

Za zamudnike in vse tiste, ki si do tega datuma ne bodo mogli zagotoviti vstopnic iz kakršnihkoli razlogov, pa bo vpis še v sredo, 7. novembra, od 8. do 18. ure v prostorih Turističnega društva Litija.

Spoštovani obiskovalci, dovolite, da vas ob tej priložnosti obvestimo, da bomo poleg abonmaja organizirali tudi druge prireditve v dvorani na Stavbah, obiske gledaliških hiš v Ljubljani, glasbene prireditve v Šmartnem in na Bogenšperku. O podrobnostih (datumu in vrsti prireditev) pa vas bomo obveščali preko lepakov in Glasila občanov.

KRAJEVNA SKUPNOST POLŠNIK

Mladi v Konjšici ne mirujejo

Mladi v Konjšici smo leta 1982 oživili delo naše OO ZSMS. Kot vsi smo tudi mi imeli težave, ki pa smo jih z vztrajnim delom premagali.

Dobili smo prostore v prazni OŠ. Le-te smo uporabili za sestanke in druga srečanja mladih. Pripravili smo zabavne večere na igrišču pred šolo in proslavo za 8. marec.

Z našim delom pa očitno niso bili zadovoljni nekateri v KS, saj so poskrbeli, da smo v začetku letošnjega leta ostali brez prostorov na OŠ. Vanje so se vselili delavci, ki gradijo cesto.

Kljub vsem težavam, s katerimi se srečujemo pri svojem delu, pa nismo obupali pri prizadevanju za boljši jutri. Zanj se je treba boriti že danes.

Roman Zagorc

Trojica, ki je v litijski atletiki igrala vidno vlogo: Andrej Kralj, Rezka Gernedel—Dečman in Franc Štrus.

DOPISUJTE V GLASILO
DOPISUJTE V GLASILO
DOPISUJTE V GLASILO
DOPISUJTE V GLASILO
DOPISUJTE V GLASILO
DOPISUJTE V GLASILO
DOPISUJTE V GLASILO
DOPISUJTE V GLASILO
DOPISUJTE V GLASILO
DOPISUJTE V GLASILO

KRAJEVNA SKUPNOST GABROVKA

40-letnica dogodkov na Klancu in v Orešju

V nedeljo, 16. septembra, smo se Gabrovčani, borci dolenskega odreda, svojci padlih na Klancu in v Orešju kljub slabemu vremenu množično zbrali na Klancu pri Gabrovki, kjer smo prisostvovali komemoraciji, namenjeni počastitvi 40-letnice tragičnih dogodkov na Klancu in v Orešju.

5. avgusta 1944 je belogardistična skupina močno presenetila odredno poveljstvo na Klancu. Odred je bil tedaj popolnoma nezavarovan, ker sovražnika že dlje časa ni bilo, zato je bila zmešnjava ob napadu zares velika. Ob tem udaru je odred izgubil triindvajset ljudi. Dolenjski odred se je potem še večkrat spopadel z belogardističnimi izdajalci. Tako je bilo tudi 6. septembra 1944 v Orešju, kjer so padli trije borci dolenskega odreda.

V kulturnem programu sta sodelovala MPZ in ŽPZ s pesmimi Stoji na gori partizan, Na oknu glej obrazek bled, Domovini in Fala. Nastopili so tudi učenci OŠ »Ljubež« — Jovo« z recitalom, s katerim so obudili spomin na težke čase v naši preteklosti, na izseljevanje, streljanje talcev, boje, požrtvovalnost slovenskih mater.

Vse udeležence je pozdravil narodni heroj Franc Avbelj — Lojko, podrobno pa je dogodke na Klancu in v Orešju opisal tajnik dolenskega odreda Jože Peskar. Le-ta je pohvalil vse mlade iz Gabrovke, ki lepo skrbijo za partizanska obeležja, kar dokazuje, da spoštujejo pridobitve naše NOB.

Anica RESNIK

KS JABLANIŠKA DOLINA

Gasilstvo

Začetki gasilstva v Jablaniški dolini segajo v leto 1907. Leta 1910 je bil ustanovljen gasilski odsek Gradiške Laze, ki je deloval v okviru matičnega društva Litija. Tega leta je odsek prejel od društva prevoznoročno batno črpalko. Gasilsko društvo Litija pa je takrat nabavilo novo gasilno brizgalno na parni pogon.

Leta 1912 je bila postavljena orodjarna v Gradiških Lazih. Tu je bila ročna batna črpalka shranjena do l. 1968, zdaj pa je v gasilskem domu Jablanica. Ta črpalka je najstarejša v litijski občini in še vedno deluje.

Prostovoljno gasilsko društvo Jablaniška dolina je bilo ustanovljeno leta 1928. Iz knjige sej in zborovanj je razbrati, da je imel največ zaslug za ustanovitev samostojnega društva prvi društveni predsednik Pavel Bric. Z dograditvijo novega gasilskega doma leta 1930 se je sedež društva preselil v Zg. Jablanico. Leta 1931 je društvo nabavilo prvo motorno brizgalno, 1952. leta prvi gasilski avto in l. 1972 novo motorno brizgalno Ma-

girus 800 l. Leta 1974 je bil zgrajen prizidek h gasilskemu domu, kjer je bila urejena tudi nova orodjarna. Leto zatem je bil nabavljen nov gasilski avto. Leta 1978 je društvo praznovalo 50-letnico delovanja in ob tej priložnosti razvil svoj društveni prapor.

Člani društva so s svojim orodjem in opremo sodelovali pri gašenju požarov v naši KS in izven nje. Udeležujejo se tudi gasilskih tekmovanj, kjer dosegajo lepe uspehe.

Ves ta čas pa je bilo zaposlavljeno delo s pionirji in mladino. Načrtneje smo se tega lotili l. 1978, ko smo prvič sodelovali na občinskem ga-

Občinsko pionirsko gasilsko tekmovanje

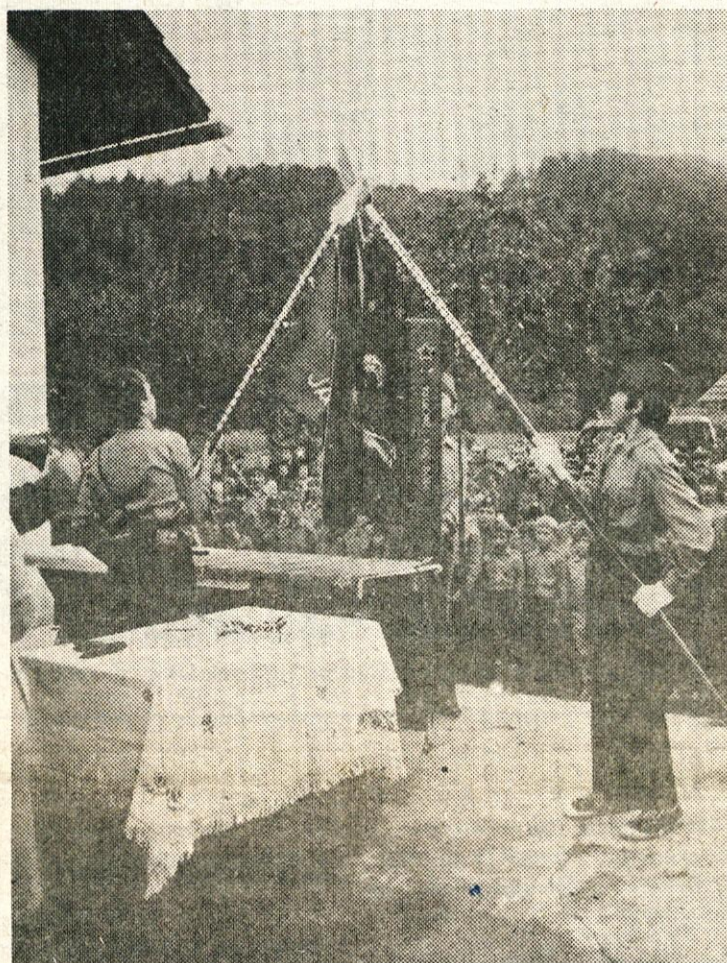
23. septembra 1984 se je v Gradiških Lazih odvijalo občinsko pionirsko gasilsko tekmovanje. Organizator tekmovanja je bila Občinska gasilska zveza Litija, tekmovalni prostor pa je pripravilo

silskem tekmovanju z moško mladinsko desetino. Leto kasneje smo vključili še pionirje, leta 1980 pa tudi mladinke.

Pionirsko društvo MLADI GASILEC JABLANICA je bilo ustanovljeno l. 1982. Udeležili smo se 3. in 4. republiškega srečanja pionirskih društev Mladi gasilec v Ribnici na Dolenjskem in Titovem Velenju. Tu so naši mladi gasilci na razstavi izdelkov pionirskih društev prejeli drugo mesto za maketo naše prevoznoročne batne črpalke. Maketa je izdelana v merilu 1:5. Vodo črpa iz globine treh metrov, domet vodnega curka pa je 10 m.

O uspehih našega pionirskega društva pričajo tudi priznanja in pokali, ki so shranjeni v gasilskem domu Jablanica.

Franc Lenart

Pobratenje pionirskih gasilskih praporov, ki je bilo po razviju prapora PDMG Jablanica 23. 9. 1984.

Gasilsko društvo Jablanica. Tekmovanja v gasilsko športnih disciplinah se je udeležilo deset tekmovalnih desetov.

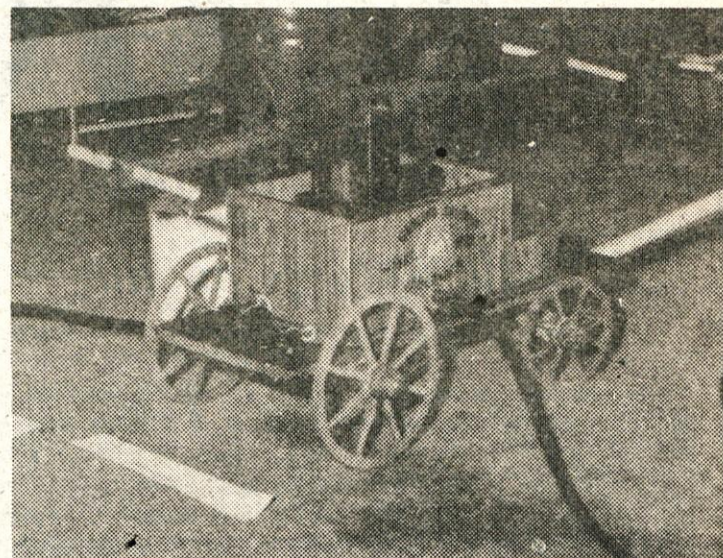
Pionirji skupine A v starosti od 7 do 10 let so pri-

kazali vajo z brentačo in polaganje cevovoda na 10 m.

Pionirji B v starosti od 11 do 14 let pa so tekmovali v trodelnem napadu z motorno brizgalno 300 l in štafetnem teku s prenosom gasilskega ročnika in prenosom povelja.

23. septembra 1984 je bilo v Jablanici razvite pionirskega gasilskega prapora. Ob tej priložnosti sta o pomenu gasilstva in vključevanju mladih v gasilske vrste spregovorila predsednik Občinske gasilske zveze Litija Franc Mali in predstavnik Občinske gasilske zveze Ljubljana Moste—Polje Franc Kocjančič.

V navedenih letih smo največ dela posvetili preventivni vzgoji mladih gasilcev. Svoj namen pa bomo dosegli že s tem, da ležti ne bodo povzročitelji požarov.

Maketa najstarejše ohranjene prevoznoročne batne črpalke v litijski občini.

IZOBRAŽEVALNI PROGRAM — NAČRT DELAVSKE UNIVERZE ZA LETO 1985

Delavska univerza načrtuje za l. 1985 na podlagi srednjeročnega plana naslednji delovni program:

I. DRUŽBENOPOLITIČNO IZOBRAŽEVANJE

1. za ZK

- seminar za kandidate za sprejem v ZK
- seminar za novospregjete člane ZK
- politična šola ZK v občini
- seminar o samoupravljanju v združenem delu
- šola marksističnega samoizobraževanja
- program za komuniste — prosvetne delavce
- program za komuniste, ki delajo v zdravstvu
- program za tehnične delavce — komuniste
- program seminarja za organizatorje in usmerjevalce idejnopoličnega usposabljanja komunistov v OO ZK

2. za SZDL

- seminar za člane predsedstva krajevnih konferenc SZDL
- seminar za predsednike hišne samouprave
- seminar za predsednike poravnalnih svetov
- seminar za predsednike sveta potrošnikov
- seminar za aktiviste SZDL
- seminar za predsednike društev

3. za ZSS

- usposabljanje za delavce, ki vstopajo v ZSS
- usposabljanje za predsednike in člane izvršnih odborov osnovnih organizacij ter konference OO ZSS
- usposabljanje in akcijski posveti za predsednike in člane organov samoupravne delavske kontrole
- usposabljanje vodij in članov temeljnih delegacij v združenem delu
- občinska sindikalna politična šola
- seminar za člane delavskega sveta
- seminar za predsednike in člane disciplinskih komisij
- seminar za delavce, ki delajo pri urejanju stanovanjskih razmerij v OZD
- seminar za inventivne dejavnosti v OZD
- seminar za organizatorje kulture

4. za ZSMS

- mladinska politična šola
- enodnevna politična šola

II. SPLOŠNO DRUŽBENO IZOBRAŽEVANJE

- tečaj tujih jezikov (nemški, angleški, italijanski)
- plesni tečaj

III. OBRAMBNO IZOBRAŽEVANJE

- osnovni in dopolnilni pouk CZ po OZD

IV. STROKOVNO FUNKCIONALNO IZOBRAŽEVANJE

- tečaj LGM, TGM
- tečaj higienskega minimuma
- varstvo pri delu
- tečaj za voznike viličarja
- tečaj šivanja in krojenja
- začetni strojepisni tečaj
- gostinski tečaj
- tečaj za skladiščnike

V. OSNOVNOŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE (2 oddelka)

VI. SREDNJE USMERJENO IZOBRAŽEVANJE

- šola za obratne strojne tehnike
- šola za voznike motornih vozil
- kmetijska šola
- živilska šola — za slaščičarje (SKR)
- šola za predilce (SKR)

VII. POKLICNE ŠOLE

- poklicna kovinarska šola
- poklicna elektro šola

Navedeni vzgojnoizobraževalni program bo skupno obsegal okoli 4800 izobraževalnih ur, ki jih bosta realizirala vodja izobraževanja in strokovna delavka.

F. Lenart

Ko so se litijski atleti iz »Škofovega« igrišča preselili na današnje nogometno igrišče na levem bregu Save, so dobili boljše pogoje za delo. Okrog igrišča je bila krožna tekaška steza, pa tudi slačilnice so dobili v stari leseni hišici. Na posnetku so litijski atleti in funkcionarji pred novimi prostori. Od leve proti desni: Bojan Ponebšek, Veri Kolman, Peter Kukovica, Andrej Kralj, predstavnik AZS, Vinko Keržan, dr. Alnjevič, Dane Jug, Janez Ponebšek, Franci Pretner in Anton Primožič. Posnetek je iz leta 1959.

ŠE POMNITE, TOVARIŠI!

PIŠE:
JOŽE ČERNE
BOGDAN VRANČIČ

40. obletnica napada na železniški most in grad Poganeek pri Litiji

(Nadaljevanje)

Tretji in prvi bataljon Gubčeve brigade sta se ob 13. uri spustila z Golišča po desnem grebenu, ki se usmerjena na most in cesto med Gradcem in Hotičem. Naloga je bila napasti most in ga minirati, razgnati sovražnika, ki je bil na cesti in v postojankah ob njej. Zidanškova brigada in zavsavskožkamniški odred naj bi zavarovala litijski okoliš.

Gubčeva brigada je imela za to akcijo 300 borcev, sodelovalo je še 20 topničarjev in 30 minercev. Oborožena je bila s puškami, šestimi težkimi mitraljezi, 34 puškomitraljezi in desetimi brzostrelkami ter šestimi sovjetskimi protitankovskimi puškami, tremi angleškimi ročnimi protitankovskimi minometi, petimi lahкими minometi, enim težkim minometom 82 mm in gorsko havbico kalibra 75 mm. Oborožitev je bila dokaj dobra.

Okoli 16.30 ure se je na veliko veselje partizanov prikazalo devet zavezniških lovcevbombardejev. Komaj so preleteli cilje, se je nanje vsul ogenj iz protiletalskega topništva. Eno letalo se je spustilo nizko, medtem ko so druga odmetavala bombe z višin. Zavezniški letalci niso hoteli ničesar tvegati, zato je bilo bombardiranje neuspešno. Partizani so opazovali, kako so padale bombe okoli ciljev, vendar niti ena ni zadela. Čeprav bombardiranje ni imelo materialnega učinka, pa je dvignilo moralno pri borcih. Posadke so se med bombardiranjem poskrile v zaklonišča in v postojanki je zavladal nered.

Komandant Gubčeve brigade je ukazal nemudoma jurišati, borci so jurišali. Najprej je napadel tretji bataljon. Prva četa se je pognala proti gradu, druga četa na bunkerje pri mostu, tretja pa je zasedla greben nad gradom, od koder je z dvema težkima mitraljezoma, dvema protitankovskima puškama in enim protitankovskim ročnim minometom podpirala juriš borcev bataljona. Prva četa je s pomočjo tretje čete vdrla v grad in uejala

30 Nemcev, ki so se presenečeni vdali, nekaj pa jih je padlo. Nemški vojaki avstrijske narodnosti niso bili kdove kako bojevit. Tiste, ki so se borili, so borci ukrotili. Tako so Gubčevci spravili s poti eno najtežjih utrd in jo na ukaz štaba divizije zažgali. Plen so poprej odpeljali. Toda likvidacija Poganka ni še pomenila dokončne zmage. Posadke bunkerjev so se borile. Zlasti so bili aktivni in nevarni protiletalski topovi na drugi strani Save. — je kazalo, da na tem odseku ne bo uspeha. Toda borci so pripeljali havbico 500 metrov pred bunkerje. Zbrali so vse ročne protitankovske minomete in začeli obstreljevati utrdbe: Štajerski partizani so se ostro spopadli z Nemci. Gorska havbica je zadela v polno in s tem je bil uničen bunker, pa tudi dva sovražnikova topa. Toda borba se je nadaljevala. Šele proti mraku so toliko nevtralizirali ogenj, da se je lahko pričelo minirati most.

Ker na drugi strani Save Šlandrova in Zidanškova brigada nista dosegli odločilnih uspehov, so v štabu Gubčeve brigade odločili, da bodo most minirali pod ognjem. Minerska skupina se je v prvem mraku napotila proti Poganku. S seboj so pripeljali minerske pripomočke. Ko je sovražnik opazil partizane, jih je začel silovito obstreljevati. Minerska skupina je za kratek čas zastala, nato pa je dobila nalogo, da mora most za vsako ceno minirati. Voz in mule s strelivom so pustili minerci pri gradu. Na sam most pa so odšli trije minerci ter minerski referent XV. divizije, politični komisar inženirskega bataljona divizije in komandir druge čete inženirskega bataljona. Tako so začeli delati. Med delom so jim s Poganka prinašali razstrelivo. Ko so opravili miniranje obeh mostnih konstrukcij in mine dvakrat med seboj povezali, so še nekaj razstreliva položili na prednje mostne ležaje. Za to miniranje so uporabili borci 2 minerci 400 kg razstreliva in 15 kg specialnega razstreliva Z plastika. Po eksploziji so ugotovili, da so vse položene mine eksplodirale in da se je moral most porušiti. O tem pa se minerci niso mogli tudi prepričati, ker so Nemci pričeli silovito

streljati in pri tem uporabili tudi brzostrelne protiletalske topove, tako da je bil pristop k mostu nemogoč. Toda uspeh miniranja je bil: porušen je bil odsek železnega mostu med dvema stebroma. Najprej je padel v vodo del mostu enega tira, medtem ko se je drugi del samo nagnil, pozneje pa je tudi ta padel v Savo.

Štajerske enote so se ves dan borile s sovražniki na drugi strani Save. Zadrževale so sovražnika, da ni mogel z večjo močjo priskočiti na pomoč posadki mosta. Tako so tudi Štajerci dosti pripomogli k uspehu akcije.

Operacija je proti železniškemu mostu pri Poganku uspela. Promet je bil prekinjen do februarja 1945.

Gubčeva brigada je ujela 45 sovražnikovih vojakov, bili so slabe bojne pripravljenosti in naveličani vojne. Večinoma so bili Avstrijci. Borci so v Poganku zaplenili dva puškomitraljeza, 52 pušk in precej razstreliva, opreme in hrane.

Od okoli 100 mož posadke v Poganku in ob mostu je bila torej polovica ujetih ali pa je padla.

Brigada je imela tele žrtve: pri napadu na Poganeek in most je imela tri mrtve in 16 ranjenih, med ranjenimi je bil tudi ameriški kapetan Goodwin. Ranjen je bil namestnik komisarja Gubčeve brigade Hinko Bratož. Pri napadu na Kresnice je imel drugi bataljon tri mrtve in 12 ranjenih. Med padlimi je bil tudi namestnik komandanta drugega bataljona Andrej Jakopič. Hari. Glavni štab je posebej pohvalil komandanta prvega bataljona Milana Škrbca in vodnika Franca Papeža, ki sta se odlikovala pri miniranju mostu.

Gubčeva brigada je zopet dosegla velik uspeh. Odlikovala se je z visoko moralno in prodornostjo pri napadih. Poveljstvo XV. divizije je pohvalilo prvi in drugi bataljon Gubčeve brigade. Končno lahko ocenimo, da je akcija uspela in da je bil z njo zadovoljen tudi glavni štab NOV in POS.

Ob 40-letnici vojaških akcij in borb na Savi in njeni okolici

PIŠE: KAREL LOVŠE

Čeprav je bilo o narodnoosvobodilni vojni že veliko napisanega, je prav, da se spomnimo tudi na dogodke, ki so se pred 40 leti odvijali na Savi in v njeni okolici.

Tudi tu so se ustanavljali razni odbori ZMS, SKOJ, razširjali so se že ustanovljeni odbori OF. Leta 1944 so v boj množično odhajali mošje, fantje in dekleta. Tu je potekal tudi ilegalni prehod čez reko Savo, o čemer priča tudi pomnik pri Sp. Logu. V tem sestavku imamo namen opisati nekaj teh akcij v letu 1944.

26. 6. 1944 je v Lešah potekala bitka z gestapovci (padla sta dva gestapovca). Borci kamniškožsasavskega odreda so napadli gestapovce, ki so prihiteli na pomoč pri selitvi njihovega zaupnika Antona Planka iz Leš. Hotel se je preseliti v Litijo. To pa so mu preprečili partizani. Gestapovce so nagnali v dolino, z njimi je zbežal tudi Plank. Partizani so nato pokopali padla sovražnika na Čebelovo njivo. Gestapovci so zato ustražovali Lešane, da si ves teden niso upali spati doma. Izdajalec Plank pa si je po tem oblekel gestapovsko uniformo in nadaljeval s svojim umazanim početjem.

3. 9. 1944 je enota KZO napadla bunker nemške postojanke v Mošeniku. 10 Nemcev je bilo ujetih, dva podoficirja sta ušla in preplavala Savo. Uničeni so bili tudi telefonski vodi in proga.

V drugem napadu 5. 9. 1944 (prav tako v Mošeniku) je enota KZO napadla in uničila nemško postojanko. Ujetih je bilo 20 Nemcev, med njimi tudi višji oficir. 11. Nemcev pa je končalo v goreči Rotarjevi hiši. Uničen je bil tudi žel. betonski most.

Zaradi teh akcij in stalnega miniranja proge in objektov so se nemški žandarji umaknili iz dvonadstropnega bunkerja na Savi. Umaknila se je tudi policija iz lesene železniške postaje. To se je zgodilo 7. 9. 1944. Ostali so le nemški vojaki v župnišču. V noči od 8. na 9. 9. 1944 pa so borci dolenskega odreda preko-

račili most čez Savo in napadli še to postojanko. Po kratkem obstreljevanju so se Nemci predali. —upnišče je pogorelo, uničen pa je bil tudi prosvetni dom. Borci so zažgali tudi leseno železniško postajo. Minirana sta bila tudi železniški most in dvonadstropni bunker pri mostu. Borbo je vodil komandant

bataljona Janez Kocjančič. Stojan, vodil pa je bil domačin borec Franc Peterka. Miško iz Sp. Loga...

Sava in njena okolica sta bili osvobojeni od 9. 9. do 26. 9. 1944. 27. 9. 1944 pa so se Nemci številčno močnejši vrnili. Nastanili so se v gostilni Dernovšek. Borci Zidanškove in Šlandrove brigade so jih napadli v noči iz 11. na 12. oktober. Prav takrat pa je KZO napadel nemško postojanko v bivši železniški delavnici. Obe postojanki sta bili uničeni. Enajst Nemcev je padlo, nekaj so jih ujeli, drugi pa so se skrili v grmovju ob reki Savi. Tudi v pratizanskih enotah je bilo nekaj mrtvih in ranjenih. Brigadi sta zatem prekoračili most čez Savo in nato odšli na Dolenjsko. Pred leti je bil na tem mestu odkrit tudi spomenik.

Nenci so nato minirali srednji del mostu čez Savo.

Omenim naj še napad kurirjev odredne prevozne stanice (OPS 1) kamniškožsasavskega odreda in kurirjev TV 21 na nemško patroljo. To se je zgodilo v oktobru 1944. Patrolja je prevažala pošto iz Litije na Savo. Napad je bil izveden pri Zebelnovi domačiji v Ponovičah. Uničena je bila vsa patrolja, ubita sta bila tudi dva konja. Kurirji so zaplenili veliko pošte in orožja. Po borbi je na pomoč prišlo večje število Nemcev, toda kurirji so bili že na varnem. Iz maščevanja so zato požgali Zebelnov hlev in senik, ki sta do tal pogorela.

V letu 1944 je bilo na tem področju še več drugih akcij: miniranje proge, prehodi čez reko, prehranjevalne akcije...

Dokaz požrtvovalnega boja so tudi številne žrtve: Hubert Binder, Niko Čakarevič, Ciril Cirar, Ivan Ocepek, Rudi Oblak, Franc Ožina, Ivan in Slavko Tomše. Ž borci KZO, Karel Gombač. Ž borec dolenskega odreda, Anton Smuk, prvoborec in organizator OF Franc Srdelj, Albin Skodnik, Franc Potisek, Jože Mohorko, Jože Hribar, Janez Prestor in drugi.

PIŠE: KAREL LOVŠE

NOV DELOVNI ČAS PTT ENOTE ŠMARTNO

S 1. junijem je PTT enota Šmartno spremenila delovni čas. Do tedaj je bila odprta od 8. do 12. ure, nov delovni čas za PTT uporabnike pa je od 8. do 18. ure.

Občani se lahko PTT storitev poslužujejo torej tudi v popoldanskem času.

NOV TELEFONSKI IMENIK V ZAČETKU DECEMBRA

Na pogosta vprašanja občanov o izidu novega telefonskega imenika, predvsem tistih, ki so novi naročniki, dajemo naslednje pojasnilo:

Po obvestilu PTT podjetja bo novi telefonski imenik izšel v začetku decembra. PTT enote bodo sprejemale tudi stare imenike, ki jih bodo vračunale v cenno novih.

Telefonski imenik se bo lahko plačal v dveh obrokih.

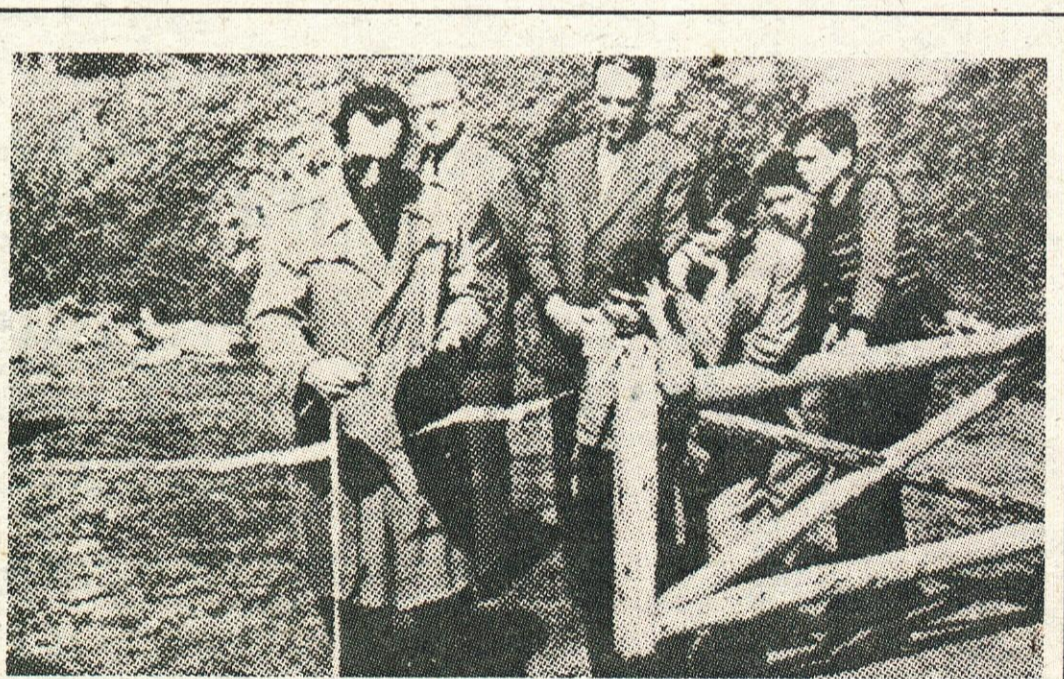
Občanom, ki se preselijo!

Litija je kraj, kjer se občani veliko selijo. Večina je naročena na nekaj časopisov, ki jih je treba ob preselitvi prenasloviti. Na to se običajno pozablja. Naročnik časopisa, ki se je preselil in ne javi časopisni upravi spremembe, povzroča pismoonošu težave pri dostavi. Uredimo torej naslove, da časopisa ne bomo prejeli prepozno, isti problem je pri nekaterih pokojninskih nakaznicah. Tu je potrebno naslove urediti pri Skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja v Ljubljani.

Ob preselitvi ne pozabite sporočiti pošti svojega novega naslova. PTT ENOTA Litija Pavel Hiršel

Pri članicah je na republiškem krosu v Litiji leta 1948 zmagala Danica Neberg iz Slovenj Gradca

Novo atletsko hišico je leta 1959 otvoril takratni predsednik občinske skupščine Slavko Pungečar. Desno sta še Franc Pleničar in dr. Alnjevič.

